

Plantepressa

- en blogg fra botanikere ved Norsk institutt for naturforskning

Norge har mange truede plantearter. Men hvor er de alle sammen? (Foto: NINA)

Hvor er det biologiske mangfoldet?

Det er bred enighet om at vi skal ta vare på det biologiske mangfoldet. Men det forutsetter at vi vet hvor det befinner seg.

Siri Lie Olsen
PLANTEØKOLOG, NINA

PUBLISHED 13 days ago

Norge har gjennom FNs konvensjon om biologisk mangfold forpliktet seg til å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2020. Det haster altså å få på plass tiltak for å ta vare på sjeldne og truede arter. Den beste måten å ivareta slike arter på, er å sørge for at leveområdene deres bevares. Uten levesteder, ingen arter. Det er mest kostnadseffektivt å bevare leveområder som huser en rekke truede arter, såkalte «hotspots» for biologisk mangfold. Da kan man slå minst to fluer i en smekk og ta vare på flere arter innenfor samme areal. Det krever imidlertid kunnskap om hvor slike hotspots befinner seg.

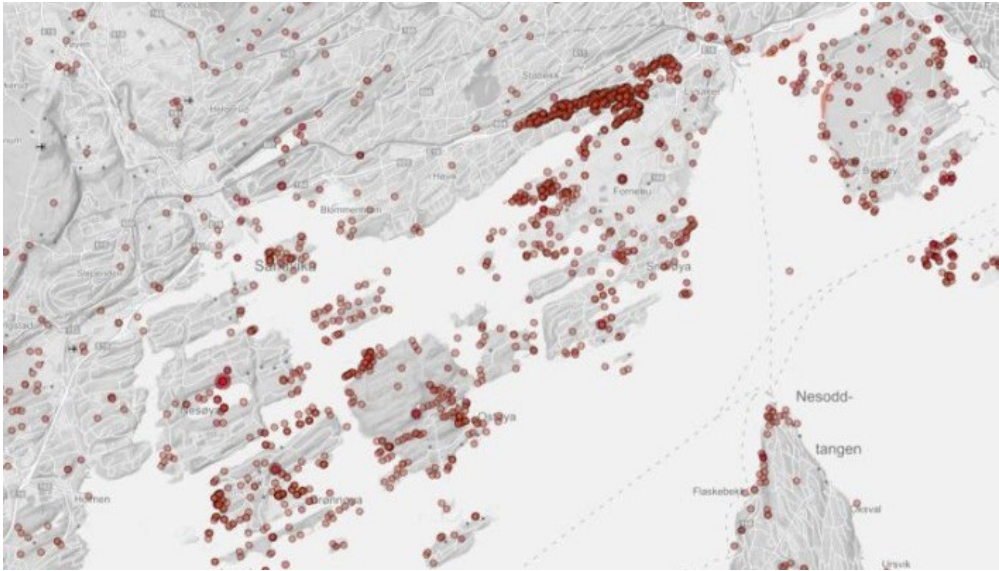

Her på Hovedøya utenfor Oslo vokser det mange truede plantearter. Å identifisere slike «hotspots» for biologisk mangfold er viktig for å kunne ta vare på artene som lever her. (Foto: NINA)

Hvordan finne hotspots for truede planter?

Vi i NINA tok derfor jobben, på oppdrag fra Miljødirektoratet, med å finne ut hvor i Norge vi finner hotspots for truede arter. Vi konsentrerte oss om hotspots for truede plantearter, siden utbredelsen til planter i hovedsak er god kjent og fordi planter spiller en viktig økologisk rolle som selve grunnsteinen i økosystemer på land.

Den beste oversikten over truede arter i Norge finnes i [Artskart](#). Der kan hvem som helst registrere arter de har funnet. Mange bruker artsregistrering som en form for skattejakt og synes det er ekstra stas å rapportere inn funn av sjeldne og truede arter. Dermed fylles databasen opp av funn av truede arter. Det gir oss et godt utgangspunkt for å identifisere hotspots for biologisk mangfold. Ved hjelp av statistiske modeller kan vi relatere forekomsten av truede arter til naturforholdene på stedet, for eksempel temperatur, nedbør, jordsmonn og nærhet til veier, bebyggelse og annen infrastruktur. Dermed kan vi forutsi hvor det er stor sannsynlighet for å finne truede arter også i områder som er dårlig kartlagt.

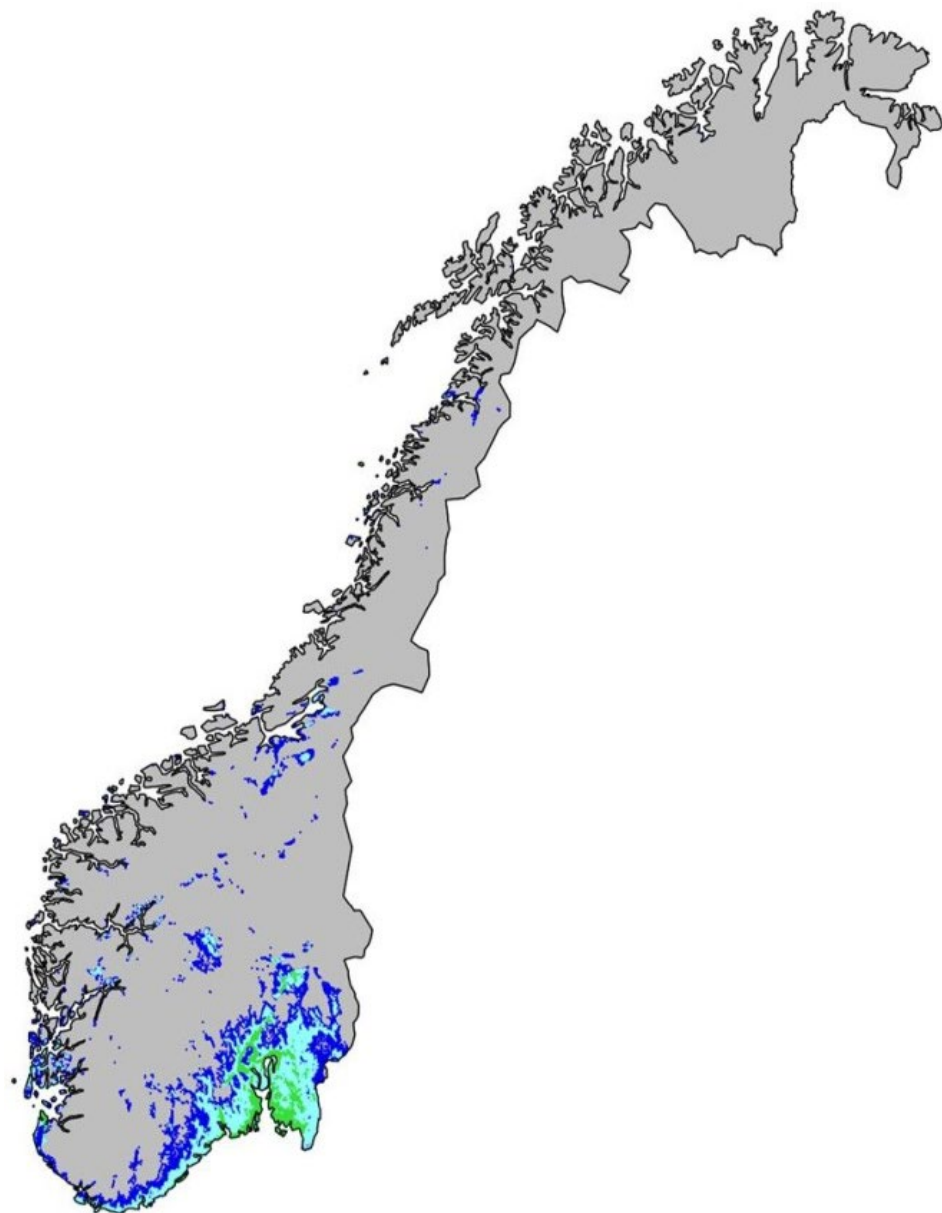

Registreringer av truede plantearter utenfor Sandvika i Bærum kommune. Her er det tett mellom funnene. Vi har prøvd å forutsi hvor truede arter finnes også i områder som ikke er like godt kartlagt. Skjermdump fra Artskart.

Områdene rundt Oslofjorden er viktige

Våre funn viser at truede plantearter ikke er så annerledes enn deg og meg: de trives best i områder med mye sol og tørt klima. I tillegg vil de gjerne ha kalkholdig jordsmonn. Sammenfallende preferanser hos folk og planter gjør at disse artene er vanligere i områder som er preget av menneskelig aktivitet i form av blant annet bebyggelse og veier. Hvor finner vi denne kombinasjonen av gunstig klima og menneskelig aktivitet? Ganske riktig, i Oslofjord-området. Det er hovedsakelig her, samt langs Sørlandskysten, vi finner hotspots for truede karplanter.

At hotspots for truede plantearter befinner seg i de tettest befolkede områdene i Norge, betyr at utbygging og andre arealbruksendringer kan true disse artene dersom leveområdene deres ikke tas hensyn til. Samtidig er store verneområder mangelvare i denne delen av landet. Det gjør de truede artene ekstra utsatt for inngrep i leveområdene.

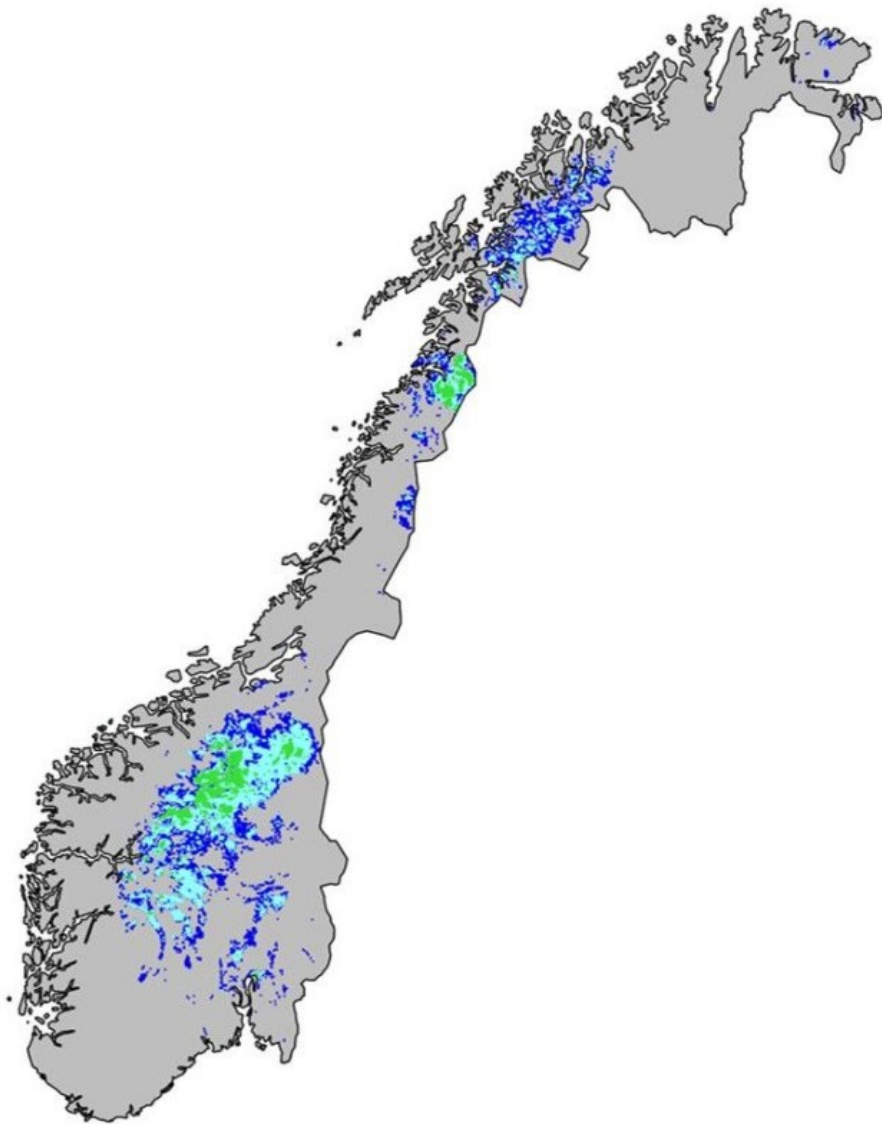
Hotspots for truede arter. Topp 10 %, 5 % og 1 % av områdene med høyest modellert forekomst av truede arter vises i henholdsvis mørkeblått, lyseblått og grønt. Kartet er hentet fra NINA-rapport 1572.

Hva med ansvarsartene?

Noen arter har Norge et spesielt ansvar for å ta vare på. Det er arter som har mer enn 25 % av sin europeiske bestand her til lands. Noen av disse er vanlige, som molte og dvergbjørk, men andre er sjeldne og truede. I tillegg til å finne hotspots for truede arter generelt, har vi også funnet hotspots for arter som både er truet og norske ansvarsarter.

Mens truede arter generelt foretrekker sol og varme, har de truede ansvarsartene helt andre preferanser. De har sine viktigste hotspots i nordlige og høyereliggende strøk, hovedsakelig i fjellet i Sør-Norge og i deler av Nordland og Troms. Det betyr at truede arter generelt og truede ansvarsarter må ivaretas på helt ulike arealer. Her kan vi med andre ord ikke slå to fluer i en smekk. Det er viktig kunnskap for videre forvaltning av truede arter. Men ansvarsartene har én stor fordel: deres hotspots overlapper i større grad med eksisterende verneområder, for eksempel de store nasjonalparkene i fjellet, så de er på mange måter mindre utsatt enn sine motstykker i lavlandet rundt

Oslofjorden.

Hotspots for truede ansvarsarter. Topp 10 %, 5 % og 1 % av områdene med høyest modellert forekomst av truede ansvarsarter vises i henholdsvis mørkeblått, lyseblått og grønt. Kartet er hentet fra NINA-rapport 1572.

Hva betyr dette for meg?

Bor du innenfor hotspot-områdene i kartet over og er bekymret for om du har hagen full av truede arter? Det er ikke sikkert. Kartet angir hvor naturforholdene på stedet tilsier at potensialet for biomangfold-hotspots er størst. Det betyr at de angitte områdene viser hotspot-områdene i grove trekk, men at mer detaljerte undersøkelser må til for å finne ut hvilke arter som finnes lokalt og nøyaktig hvor de vokser. Et slikt kart er likevel et viktig verktøy for overordnet planlegging når tiltak skal settes i verk for å nå målet om å stanse tapet av biologisk mangfold.

[Hele rapporten vår om hotspots for truede arter, kan du laste ned og lese her.](#)

PLANTEPRESSA BLOGG

OM FORSKNING.NO

forskning.no er en nettavis med norske og internasjonale forskningsnyheter.

UNG.forskning.no er nyheter om forskning for barn og unge.

forskning.no gis ut under [Redaktørplakaten](#).

Ansvarlig redaktør / daglig leder:

KONTAKT OSS

epost@forskning.no / tlf 22 80 98 90

[Redaksjonen](#) – ansatte

Annonser: Kåre Borgan, 917 72 217

Stillingsmarked: Preben Forberg, 413 10 879

Sandakerveien 24 C (Myrens verksted), Bygg D3

Pb 5 Torshov, 0412 Oslo

FØLG OSS

- ☐ [@forskningno](#)
- ☐ [/forskning.no](#)
- ☐ [/UNG.forskning.no](#)

Nina Kristiansen, tlf 414 55 513 /
nina@forskning.no
Redaksjonssjef Bjørnar Kjensli, tlf 942 43 567

VÅRE SAMARBEIDSPARTNERE

Akershus universitetssykehus HF	NILU - Norsk institutt for luftforskning	Norsk institutt for naturforskning (NINA)
Artsdatabanken	NLA Høgskolen	Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
De nasjonale forskningsetiske komiteene	NMBU - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	Opplysningskontoret for Meieriprodukter
De regionale forskningsfondene	NORSØK – Norsk senter for økologisk landbruk	OsloMet – storbyuniversitetet
Diku – Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning	NTNU	Politi <h>ø</h> gskolen
Fafo	Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse	RBUP Øst og Sør
Fiskeri- og havbruksnæringsens forskningsfond	Nasjonal kompetansetjeneste for kvinnehelse	Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning
Forsknings- og utviklingsavdelingen, Psykisk helse og rus, Vestre Viken HF	Nasjonalforeningen for folkehelsen	SINTEF
Forsvarets forskningsinstitutt	Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)	Senter for grunnforskning (CAS)
Framsenteret	Nasjonalt senter for e-helseforskning	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter
GenØk – Senter for biosikkerhet	Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge - NUBU	Simula Research Laboratory
Handelshøyskolen BI	Nofima	Statens strålevern
Havforskningsinstituttet	Nokut	Statped
Høgskolen i Innlandet	Nord universitet	Sykehuset Innlandet HF
Høgskolen i Molde	Nordlandsforskning	Tannhelsetjenestens kompetansesentre
Høgskolen i Østfold	Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)	UiT Norges arktiske universitet
Høgskulen på Vestlandet	Norges Geotekniske Institutt	Universitetet i Agder
Høyskolen Kristiania	Norges Handelshøyskole	Universitetet i Bergen
Institutt for samfunnsforskning	Norges forskningsråd	Universitetet i Oslo
KS FoU	Norges geologiske undersøkelse	Universitetet i Stavanger
Kompetanse Norge	Norges idrettshøgskole	Universitetet i Sørøst-Norge
Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter KRUS	Norges musikkhøgskole	Universitetssenteret på Svalbard (UNIS)
Meteorologisk institutt	Norsk Polarinstitutt	Vestlandsforskning
NIBIO	Norsk Regnesentral	Veterinærinstituttet
NIKU Norsk institutt for kulturminneforskning	Norsk Romsenter	Vitenskapskomiteen for mat og miljø
	Norsk Utenrikspolitisk Institutt	